

UMEÅ UNIVERSITET

KVALITETSRAPPORT 2025

Innehåll

1.	Sammanfattning	2
2.	Bakgrund.....	2
3.	Utbildning.....	3
	3.1.1 Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	3
	3.1.2 Utbildning på forskarnivå.....	4
4.	Forskning.....	5

1. Sammanfattning

Kvalitetsrapporten 2025 visar att Umeå universitet bedriver ett välfungerande och systematiskt kvalitetsarbete inom utbildning och forskning, där fakulteterna och Lärarhögskolan uppvisar etablerade strukturer för uppföljning, kollegial granskning och strategisk utveckling. Inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå stärks analyser och återkoppling av resultat, samtidigt som återkommande externa granskningar bekräftar god forskningsanknytning och samverkan samt välutvecklade pedagogiska modeller, men också pekar på behov av stärkt studentinflytande, högre svarsfrekvens i utvärderingar samt ökad samordning kring digitala system och AI-frågor. Inom utbildning på forskarnivå utvecklas gemensamma program, strukturer och handledarstöd, och fakulteterna breddar sin uppföljning genom enheter som doktorandenkäter, granskningar och förbättrade processer för progression och arbetsmiljö. På forskningsområdet slutfördes pilotprojektet kring forskningsutvärderingar och erfarenheterna har legat till grund för ett slutligt system för forskningsutvärderingar som beslutades i januari 2026. Fakulteternas redovisningar pekar sammantaget på forskningsmiljöer med hög kvalitet och internationell potential, samtidigt som förbättrade publiceringsstrategier, ökad internationalisering och ytterligare samordnat stöd för forskningsfinansiering framstår som centrala för den fortsatta utvecklingen.

2. Bakgrund

Vid Umeå universitet har fakultetsnämnderna det strategiska ansvaret för forskning och utbildning, och ansvarar för kvalitetsutveckling och kvalitetssäkring av forskning och utbildning inom fakultetens område. Lärarhögskolan har uppdrag att samordna, utveckla och kvalitetssäkra lärarutbildning och utbildningsvetenskap vid universitetet (Arbetsordning för Umeå universitet, FS 1.1-1769-23).

Utgående från Kvalitetssystem för utbildning (FS 1.1-1324-18) har universitetsledningen sedan 2018 avgett en årlig kvalitetsrapport för utbildning till Universitetsstyrelsen. Universitetsstyrelsen tar emot denna i sin roll som universitetets högsta beslutande organ som enligt högskolelagen ska ha "inseende över högskolans alla angelägenheter och svarar för att dess uppgifter fullgörs" (2 kap. 2 § högskolelagen).

Numera anges det även i Policy för kvalitetsutveckling och kvalitetssäkring av forskning vid Umeå universitet (FS 1.1-1121-23) att uppföljningen av fakulteternas och Lärarhögskolans kvalitetsarbete inom forskning ska ligga till grund för en årlig kvalitetsrapport till universitetsstyrelsen.

Syftet med kvalitetsrapporten är att styrelsen ska känna sig trygg med att universitetets ledning genom dialoger och andra uppföljningar säkerställer att det bedrivs ett aktivt kvalitetsarbete som är ändamålsenligt och sker i enlighet med universitetets kvalitetssystem. Underlaget till kvalitetsrapporten utgörs av fakulteternas rapportering och dialog i enlighet med Universitetsledningens uppföljning av kvalitetsarbete i forskning och undervisning – direktiv för 2025 (1.6.2-1895-25).

3. Utbildning

Umeå universitets nuvarande kvalitetssystem för utbildning fastställdes 2019 (FS 1.1-1324-18). Det är en vidareutveckling av föregående kvalitetssystem. En mindre förändring är att studentundersökningen Studiebarometern inte längre genomförs. Under ett flertal omgångar har svarsfrekvensen på enkätundersökningen varit så låg att Studiebarometern inte är tillförlitlig att ha som grund för kvalitetsutveckling.

Universitetsledningen bedömer att universitetets kvalitetsarbete på olika nivåer fungerar i enlighet med kvalitetssystemet. Kvalitetsarbete och en fungerande kvalitetskultur innebär dock en ständigt pågående förflyttning mot bättre resultat. Därför har universitetsledningen flyttat fokus från implementering av aktiviteter till uppföljning av faktiska resultat och effekter av kvalitetsarbetet. Universitetsledningen vill med detta stimulera till att framgångsrika rutiner och processer synliggörs och sprids mellan fakulteterna och Lärarhögskolan. Universitetsledningen vill också knyta kvalitetsarbetet närmare universitetets gemensamma strategiska utvecklingsarbete.

3.1.1 Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Utbildningsstrategiska rådet (USR) ansvarar för att initiera, utveckla och samordna frågor, inklusive samverkan och internationalisering, inom utbildningsområdet på grundnivå och avancerad nivå. USR har ett särskilt ansvar för att driva utveckling, implementering och uppföljning av universitetets kvalitetssystem för utbildning. USR har under 2025 fortsatt samla goda exempel på kvalitetsarbete som spridits till fakulteterna och Lärarhögskolan.

Fakulteternas underlag och kvalitetsdialogerna styrker att fakulteterna och Lärarhögskolan bedriver ett aktivt och i huvudsak väl etablerat kvalitetsarbete för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, i enlighet med universitetets kvalitetssystem. Arbetet kännetecknas av en tydlig struktur med återkommande kollegial extern granskning, årliga verksamhetsdialoger samt systematisk uppföljning genom verksamhetsberättelser och verksamhetsplaner (VB/VP). Uppföljningen bekräftar att under den aktuella perioden har fokus i allt högre grad förskjutits från implementering av kvalitetssystemet till analys av resultat och effekter av vidtagna åtgärder.

Återkommande kollegial extern granskning utgör en central aktivitet inom samtliga fakulteter, men är organiserad på olika sätt och i olika cykler. Granskningarna pekar sammantaget på flera återkommande styrkor i utbildningarna, däribland stark forskningsanknytning, god arbetslivs- och professionssamverkan, engagerade lärarlag samt välutvecklade pedagogiska upplägg. Även internationalisering, nätbaserade utbildningsformer och möjligheter till livslångt lärande nämns som tydliga kvaliteter. Samtidigt har granskningarna också identifierat gemensamma utvecklingsområden, särskilt avseende studentinflytande, låg svarsfrekvens i kursutvärderingar, tydligare progression och koppling mellan kursmål och examensmål samt behov av mer systematiskt arbete med hållbar utveckling och lika villkor.

Ett genomgående tema i fakulteternas arbete är utvecklingen av former för uppföljning och analys. Flera fakulteter har under perioden reviderat mallar för utbildningarnas verksamhetsberättelse och verksamhetsplan, handläggningsordningar och dialogformer för att stärka fokus på analys, åtgärder och återkoppling snarare än enbart processbeskrivningar. Dialogerna mellan fakultetsledning och utbildningsverksamhet har därmed fått en mer utvecklingsinriktad karaktär och bidrar till ökad samsyn om ansvar, prioriteringar och kvalitetsdrivande åtgärder.

Fakulteterna har också genomfört eller vidareutvecklat riktade satsningar för att stärka studenternas studieförutsättningar och genomströmning. Exempel på detta är arbetet med hållbar introduktion och hållbart studieliv, särskilt riktat mot nybörjarstudenter och studenter från studieovana miljöer, liksom utveckling av pedagogiska stödstrukturer och gemensamma digitala arbetssätt. Inom professionsutbildningar och tekniska utbildningar har samverkan med externa aktörer, regioner och arbetsliv ytterligare förstärkts, bland annat genom verksamhetsförlagd utbildning, Co-op modellen och korta kurser för yrkesverksamma.

Ett område som tydligt vuxit i betydelse under perioden är generativ AI i utbildning. Fakulteterna beskriver AI som både en kvalitetsutmaning och en utvecklingsmöjlighet, särskilt i relation till examination, akademiskt skrivande och pedagogisk design. Flera fakulteter har initierat riktlinjer, seminarier och kompetensutvecklingsinsatser, samtidigt som ett behov av universitetsgemensam samordning och tydligare ramverk lyfts fram.

Sammanfattningsvis visar fakulteternas/Läraryhögskolans redovisningar på ett moget kvalitetsarbete med hög grad av engagemang i verksamheten. De huvudsakliga utmaningarna rör framför allt kursutvärderingar, resurs- och tidsförutsättningar för kvalitetsarbete samt behovet av ökad samordning på universitetsgemensam nivå, exempelvis kring digitala system, studentenkäter och AI i utbildning. Samtidigt finns flera goda exempel på utvecklingsarbete som med fördel kan spridas vidare inom ramen för Utbildningsstrategiska rådet.

3.1.2 Utbildning på forskarnivå

Det forskningsstrategiska rådet (FOSTRA) ansvarar för att driva utveckling, implementering och uppföljning av universitetets kvalitetssystem för utbildning på forskarutbildningsnivå.

Fakulteterna bedriver ett i huvudsak välfungerande och alltmer systematiskt kvalitetsarbete inom utbildning på forskarnivå. Arbetet är en del av universitetets gemensamma ramverk för Kvalitetssäkring av utbildning, men är i praktiken anpassat till fakulteternas olika förutsättningar vad gäller forskningsmiljöer, doktorandvolymen och ämnesstruktur. Under perioden har flera fakulteter genomfört eller förberett kollegiala externa granskningar av forskarutbildningsämnen, samtidigt som andra avslutat en full granskningscykel och dragit lärdomar inför kommande omgångar. Granskningarna har genomgående gett positiva omdömen och pekar på god handledningskvalitet, aktiva och inkluderande forskarutbildningsmiljöer samt ändamålsenliga former för uppföljning via individuella studieplaner.

Ett tydligt utvecklingsdrag är förstärkning av fakultetsgemensamma strukturer för forskarutbildning. Exempelvis har flera fakulteter fortsatt vidareutveckla gemensamma forskarutbildningsprogram eller forskarskolor som syftar till att säkerställa progression mot examensmålen, särskilt de generiska målen, samt att skapa mer likvärdiga villkor för doktorander över institutionsgränser. Dessa program ger bättre överblick över doktorandernas progression och möjliggör tidiga stödinsatser vid behov. Parallellt utvecklas handledarutbildning och handledarstöd, med obligatoriska krav på genomgången handledarkurs och i vissa fall regelbunden repetitionskurs, vilket bidrar till att stärka handledarrollen och kvaliteten i utbildningen.

Uppföljningen av forskarutbildningen har under perioden breddats och fördjupats. Exempelvis har den medicinska fakulteten infört ett kvalitetssystem på fakultetsnivå för utbildning på forskarnivå (FS 1.1-1890-24). Systemet tydliggör vilka aktiviteter som ska genomföras på fakultets-, institutions- och forskargruppsnivå samt när de ska ske. För att

stärka forskarutbildningarnas gemensamma struktur har den samhällsvetenskapliga fakulteten reviderat instruktionerna för externa granskningar, vilket direkt påverkar forskarutbildningsprogrammen. Ett nytt inslag är att doktorandintervjuer ska bli obligatoriska. Flera fakulteter använder återkommande doktorandenkäter, öppna dialogmöten och nätverk för forskarutbildningsansvariga som komplement till formella dokument som den individuella studieplanen. Dessa former har gett värdefulla insikter om doktorandernas arbetsmiljö, handledarrelationer och balans mellan utbildning och andra åtaganden, exempelvis kliniskt arbete. Resultaten har lett till konkreta åtgärder, såsom tydligare ansvarsfördelning, förbättrad information till doktorander och verksamhetschefer samt justeringar i kursutbud och administrativa rutiner. Ett universitetsgemensamt beslut har tagits om obligatoriska inslag om god forskningssed och etik i utbildning på forskarnivå (FS 4.1.1-1186-25).

Samtidigt påtalar fakulteterna gemensamma utvecklingsområden. Ett återkommande tema är behovet av ökad samordning och tydlighet på universitetsgemensam nivå, exempelvis när det gäller stöd till doktorander i utsatta lägen samt roller och ansvar för examinatorer och referenspersoner. Flera fakulteter lyfter även behovet av att ytterligare stärka forskarutbildningens koppling till långsiktigt hållbara forskningsmiljöer, förbättrad studiesocial miljö och handledning. Detta blir särskilt viktigt i ett läge med ökad konkurrens om externa medel och förändrade finansieringsförutsättningar.

Sammanfattningsvis visar fakulteternas redovisningar på ett kvalitetsarbete i forskarutbildningen som präglas av hög grad av engagemang, ökande systematik och en tydlig vilja till utveckling. Fokus har under perioden förskjutits från enskilda rutiner till helhetsperspektiv på progression, handledning och doktorandernas villkor, samtidigt som behovet av fortsatt samordning och strategisk dialog på universitetsnivå framstår som centralt för den fortsatta kvalitetsutvecklingen.

4. Forskning

Det forskningsstrategiska rådet (FOSTRA) ansvarar för att stärka kvalitén i forskningen.

År 2025 slutfördes pilotprojektet Kvalitetsdrivande forskningsutvärderingar vid Umeå universitet där former för externa genomsynningar av forskning och forskningsmiljöer prövats och utvärderats (FS 2.9-252-24). Projektet omfattade sex forskningsutvärderingar på institutionsnivå, en utvärdering på fakultetsövergripande nivå samt en tematisk utvärdering. Det genomfördes även en metautvärdering av processen som underlag för beslut om en framtida modell för forskningsutvärderingar vid Umeå universitet.

Med utgångspunkt i pilotprojektet beslutade rektor om ett ramverk för återkommande forskningsutvärderingar vid Umeå universitet (FS 1.1-186-26). Viktiga förändringar i förhållande till pilotutvärderingarna är att utvärdering på fakultetsnivå har utgått, samt att ansvaret har fördelats över samtliga nivåer på universitetet. I beslutet slås även fast att alla enheter vid Umeå universitet där forskning bedrivs (institutioner eller motsvarande) ska genomgå kollegial extern granskning minst en gång vart åttonde år och att minst en utvärdering per fakultet på institutionsnivå ska ha genomförts före 2027 års utgång. Fakulteterna ansvarar för att detta ska ske och har därför uppdragits att utforma planer för forskningsutvärderingar under perioden 2026–2033. Planerna ska samordnas av det forskningsstrategiska rådet.

Genom regelbundna institutionsutvärderingar kompletteras fakulteternas kvalitetsarbete inom forskning vilket är präglad av kollegial förankring, återkommande uppföljning och en

tydlig ambition att stärka forskningens kvalitet, genomslag och långsiktiga förutsättningar. Arbetet utgår från universitetets policy för kvalitetsutveckling och kvalitetssäkring av forskning och realiserar genom fakultetsspecifika kvalitetssystem, dialoger med institutionerna samt kollegiala beredningsstrukturer på flera nivåer. Sammantaget visar fakulteternas redovisningar för 2025 att kvalitetsarbetet i allt högre grad rör sig från strukturuppbyggnad till strategisk användning av uppföljningsdata för analys, prioritering och utveckling.

De pilotutvärderingar av forskningsmiljöer och ämnen som slutfördes under 2025 ger sammantaget en bild av forskningsmiljöer med god vetenskaplig kvalitet, hög grad av engagemang och i många fall stark nationell och internationell position. Samtidigt har granskningarna tydliggjort behov av fortsatt utveckling, bland annat vad gäller både intern och extern kommunikation, forsknings-, ansöknings- och publiceringsstrategier, strategisk rekrytering, tydligare prioriteringar, förbättrad uppföljning av effekter samt stärkt konkurrenskraft i förhållande till internationella forskningsfinansiärer.

Ett genomgående drag i fakulteternas arbete är utvecklingen av strukturer för uppföljning, analys och resursstyrning. Flera fakulteter använder systematiska analyser av bibliometri, externa forskningsmedel, disputationer och rekryteringsutfall som underlag för dialoger och strategiska beslut. I vissa fall kopplas dessa analyser direkt till modeller för intern resursfördelning, vilket skapar incitament för kvalitet och produktivitet men samtidigt väcker frågor om balans mellan stabilitet, bredd och strategisk spets. Flera fakulteter har därför inlett eller planerat översyner av sina resursfördelningsmodeller för att säkerställa att de är kvalitetsdrivande, transparenta och långsiktigt hållbara.

Fakulteterna har även vidtagit ett flertal kvalitetsstärkande utvecklingsinsatser. Exempel på detta är införandet av strukturerad kollegial peer review av forskningsansökningar, riktade satsningar på strategiska forskningsresurser, mentorsprogram för yngre forskare samt utveckling av stöd för ansökningar till externa och internationella finansiärer, särskilt Europeiska unionen och dess forskningsråd Europeiska forskningsrådet (ERC). Dessa insatser syftar både till att höja kvaliteten i enskilda projekt och till att långsiktigt stärka forskningsmiljöernas konkurrenskraft och förnyelseförmåga.

Ett återkommande tema i fakulteternas analyser är behovet av ökad internationalisering och ökat genomslag. Flera fakulteter konstaterar att universitetet behöver bli mer framgångsrikt i konkurrensen om internationella forskningsmedel och i andelen högt citerade publikationer. Mot denna bakgrund har strategiska arbeten initierats med fokus på publiceringsmönster, karriärvägar, rekrytering av framstående forskare samt utveckling av forskningsmiljöer som kan attrahera internationella samarbeten. Samtidigt betonas vikten av att värna forskningens bredd och att skapa goda förutsättningar även för mindre och mer sårbara miljöer.

Fakulteterna lyfter också kommunikation och samverkan som viktiga utvecklingsområden. Flera redovisningar pekar på behov av bättre samordning och synliggörande av forskningsresultat, infrastrukturer och strategiska satsningar, både internt och externt. Här identifieras ett tydligt behov av universitetsgemensamma lösningar och samordning för att stärka forskningens synlighet, samhällsrelevans och genomslag.

Sammanfattningsvis visar fakulteternas redovisningar på ett forskningskvalitetsarbete som präglas av hög ambitionsnivå, ökande systematik och en tydlig vilja till strategisk utveckling. Samtidigt framträder gemensamma utmaningar som rör internationalisering, extern finansiering, hur fördelning av basresurser ska ske samt samordning av forskningsstöd. Dessa frågor framstår som centrala för den fortsatta utvecklingen av forskningens kvalitet och konkurrenskraft vid universitetet.